

Клинична смърт в петък вечер

Съществуват много начини да се озовеш в „тунела“, но аз попаднах там по единствения възможен за мен начин – порядъчно почерпен; нелепа катастрофа с над сто километра в час, за късмет без други пострадали. Следват сирени, линейка, купища апаратура и превъзходния задник на една медицинска сестра, който и досега заглеждам по плевенските улици. После чух някой да казва „губим го“, и хоп – ето ме в „тунела“.

Всичко, което разказват за него, е вярно – бялата светлина, покоя, неземната музика и прочие. Не стъпваш, а се носиш в пространството като в безтегловност, ефирен и лек. Всичко е бяло, приласкаващо и умиротворено. Няма тревоги, няма съмнения и колебания. С една дума: безмерната любов и благодат на първосъздателя, щедро изсипани като награда за праведно извървения път. Вечния покой в първо лице. И както се реех безметежно из тази шир, неусетно се намерих пред една маса, на която, облечен в бял костюм, седеше той. С годините – особено ако са много – загубваш спомен за чертите на човека, остава само една обща представа за външността му и когато ненадейно го срещнеш, оставаш някак стъписан. Същото като да разгледаш стар фотоалбум – изненадваш се дори от собствения си образ, макар всекидневно да си се наблюдавал. Беше си съвсем същия, с онази благост и мека печал в погледа. Част от перчема му (майка ми го нарича билидъфче) падаше закачливо над челото му, досущ като на снимките от младите му години. Не изпитвах нито страх, нито сантименталност; само парализиращ потрес от ненадейността на случващото се.

– Заповядай – рече баща ми – днес като по чудо местата не са заети. Стоях безмълвен и невярващ, поразен от непонятността на случващото се. Почти машинално се свлякох на най-близкия стол, но

баща ми даде знак да седна до него. Преместих се, а той протегна ръка, притегли ме приласкаващо към себе си и ме погали по тила, както винаги правеше. Усещането беше същото, незасегнато от време и превратности – баща със сина си.

Щом ме докосна, вцепенението ми мигом се изпари, сякаш хармонията и умиротвореността на окръжаващата среда се преляха в мен.

– Татко, какво се случва?

– Спокойно, сине, на сигурно място си. Възможно най-сигурното.

– В отвъдното ли съм?

– И така може да се каже. Но не се безпокой. Онова, което говорят за него, не е нищо друго освен проява на предразсъдъци и гузна съвест.

Радвам се да те видя наяве, момчето ми. Последното не ми стана много ясно, но има ли значение – нали бях там, откъдето никой не се е връщал. Известно време останах така: притихнал, взрян мълчаливо в него, заплепен от неповторимостта на мига. Беше и бленувано, и стряскащо.

– Трябва ли да правя нещо? – поинтересувах се по някое време. Все пак ми беше за първи път.

– Тук ли? О, не, нищо. Просто ще си поговорим и толкоз. Имаме да си кажем доста неща, не мислиш ли?

После направи някакъв неясен жест и пред мен се появи чаша вино.

– Наздраве! – рече баща ми. – За срещата!

Отпихме, но нивото на виното не се промени, сякаш чашата сама се пълнеше. А вкусът беше наистина неземеен.

– Пино ноар?

– От най-доброто. Само това се сервира. Нещо като протокол. И да искаш, друго няма.

– Преди предпочиташе бяло.

– Тук нямаме проблеми с кръвното, така че изборът ми допада.

Огледах се.

– Защо не се виждат други... – поколебах се за точната дума – ... хора?

– Напротив, навсякъде са, но няма как да ги видиш. Дадено ти е да срещнеш само мен. Не се обременявай с излишни въпроси. Непосилно е да разбереш.

– Как... как си? – продължих с обърканите си въпроси.

– Начисто – отвърна снизходително той и описа кръг с ръка. – Като всичко, което виждаш. Без грижи, без терзания. Но не по земните стандарти. Говоря за духа, свободен и чист – човек всъщност е това. А иначе допреди малко танцувах с Марлене Дитрих. Представяш ли си: намери се някой, който да ми покаже нещо ново в тангото.

– Виждаш ли сестра ми?

– Нещо ти е насъбрала в последно време, но още си ѝ фаворит; иначе прави каквото може оттук. Казва, че си ги насвършил някакви долупи и ти е бясна. Винаги е била безпощадна към онези, които обича, но всичко е от добронамереност. Между другото и аз съм на нейното мнение. Трябва да поговорим за това.

– Как е тя?

– Снощи излизаха с Капотти. Нали знаеш, още долупи беше луда по него. Изглежда и на него му допада, защото напоследък са все заедно. Щури хора. Понякога ми идват в повече с интелгентските си

каламбури, но като цяло са забавни. Тук не се опитваме да променяме хората.

Отпихме.

– А сега нека поговорим за теб – продължи той. – Всичко това трябва да спре. Не може да я караш все така. Това не си ти.

– За какво става дума? – направих се на ударен аз. Навикът си е навик дори и в отвъдното.

– Слушай, за добро или за лошо, знаем всичко, което правите там долу. И макар да го задържаш в себе си – наясно съм какво изживяваш. Крайно време е да се избавиш от това, не мислиш ли? Замълчах. Беше прав, разбира се, както винаги.

– Не знам какво да правя с живота си – признах най-после аз. – Почто, не съм съвсем наясно какво направих с него. Прав ли бях да правя нещата, които правих, и да не правя нещата, които не правих, и струваше ли си изобщо.

– Виж, вече ти казах – оттук виждаме всичко. Знаем какво изживяваш. Трябва да престанеш да се питаш как аз бих постъпил на твое място. Безполезно е. Най-много да повториш моите грешки. Не се води по образци, независимо чии. Запомни едно, сине: не всичко е в ръцете ни и не за всичко има отговор. Това е част от замисъла. Божия замисъл. Просто прави онова, в което вярваш, но само ако си наясно със себе си.

– Точно в това е проблемът – дали правейки онова, в което вярвах, постъпвах правилно. И бях ли аз?

– Целият живот на човека е тъкмо това – изпитание чрез онова, в което вярва. Не е нужно непременно да си напълно прав в онова, в което вярваш, но е непростимо да му изневериш. Няма прави вери,

а чисти намерения. И понеже знам какво те терзае – да, намеренията ти бяха чисти. Глупостите, които правиш, не са от лекомислие или аморалност, а от чувство за вина – къде към себе си, къде към другите. Съвсем отделен въпрос е, че станаха много, особено напоследък. Всъщност срещата ни е за това. Сещаш се за какво говоря, нали?

– Мисля, че да. Какво да правя?

– Много просто: следвай съдбата си. Трудността не е единствено в достигането на истината, а и в свикването с нея. Човек не само трябва да приеме съдбата си, но и по някакъв начин да държи на нея, да я заобича дори, защото това е той самият – поставен в обстоятелствата, такива каквито са му отредени. И ако успее да го направи, значи смисълът е постигнат.

– При теб как беше?

– Кое?

– Успя ли да го постигнеш?

Той се усмихна и онази мека печал отново премина през очите му.
– Много от тези неща се узнават тук. Всъщност узнаваш ги в мига, в който се освободиш от земното. Най-важните поуки са извадени от неуспехи.

– Липсваш ми, татко! През всичките тези години страшно ми липсваш!

– Знам, момчето ми. Знам и какво ти донесе това, но така трябваше да се случи, повярвай. Тези неща не зависят от нас. Но те уверявам, че си е струвало. Сега не мога да ти го обясня. Не за друго, просто е извън сетивата и логиката на земния живот. Когато дойдеш тук, ще разбереш.

– Нали съм тук.

– О, не! Тук си само гост. Просто използвахме глупавата ти постъпка като форма на предупреждение. Или помощ, както искаш го приеми. Рано ти е още. Предстои ти обратният път.

– А после? Като слушам каква оценка ми давате, не съм сигурен, че ще попадна отново тук.

Това го развесели.

– Че кой казва, че адът е тук, горе? Спомни си какво сам винаги си твърдял – адът е там, на Земята.

– Господи, всичко ли виждате и знаете?

– За вас долу ли?

– Да.

Той въздъхна леко и отвърна с гримаса, която казваше достатъчно много. Винаги го е умеел. И добави:

– Отнася се за всички родени някога, ако това изобщо е повод за успокоение. Преди бях аз, сега си ти, утре – други. Кръговрат. И повярвай, добре, че е така. А, да, и още нещо, което е особено важно в твоя случай.

Наострих слух, не само защото разговорът сам по себе си бе едно голямо чудо, но и защото за първи път ми се случваше да бъде определян като „случай“. Няма що – отличен атестат, при това от най-високо място.

– Става дума за приоритетите ти – продължи той. – Не семейни или професионални, а чисто персоналните. Онова, което те терзае ежечасно и те изпълва с неудовлетворение и гняв. Знаеш за какво говоря. Решението е само едно: прави го. Прочее, ти го правиш,

трябва ти единствено увереност и повече настоятелност. Амбициозността се осланя на нахалството, целенасочеността – на усърдието. И ако ти е нужно мнението ми, да, сине, бива те в това, без то да е единственото, което гарантира постигане на целта. Просто не се отказвай. Останалото го имаш. И ще се получи, уверявам те.

– Не знам какво да кажа – едва отвърнах аз, трудно сдържайки вълнението си. – Всъщност благодаря. Предполагам, знаеш колко важно е да го чуя.

– Тъкмо за това държах да го знаеш. И съм напълно сериозен. При нас лъжата е непозната.

Известно време помълчахме – нещо, което в земния живот е крайно изнервящо, но тук заради мястото, а най-вече заради компанията, беше истинска наслада.

– Може ли да помоля за нещо? – обадох се по някое време.

– Не обещавам, че ще стане, но ще опитам. Слушам те. Бинго! Добре познавах този израз. Въпросът още отсега можеше да се счита за уреден.

– Сигурно е нелепо да го поставям като тема – престраших се аз – но ако е речено да дойда за по-дълго, ще може ли да се замени музикалният фон със саундтрака от „Ах, този джаз“? Любим ми е. Само за интродукция. С това пино ноар и всичко наоколо, ще се получи наистина неземно. Винаги така съм си представял рая.

– Поредната земна заблуда, но как да бъде иначе! От теб зависи да дойдеш – добави той и ми намигна. – Другото ще се уреди някак си. И понеже сме в тази фаза, аз също имам молба. Виж, не съм сигурен, че засвидетелствах на майката ти цялата си обич, или поне – не така, както тя го заслужава. Не допускай същата грешка. И престани да се караш на децата за щяло и нещяло – те са просто деца! А сега

извинявай, но с Георги Банзаров имаме среща със Смирненски. Все не може да прецени кой по-добре го рецитира.

След това всичко стана адски бързо. Помня, че ме прегърна и онова усещане за безмерна любов отново ме заля, после някаква сила ме изтръгна от ръцете му, аз се съпротивлявах, виках, но бялата фуния ме засмука и не след дълго се намерих на операционната маса току под изопнатите лица на хората от екипа, скупчили се над мен.

– Пак ли вие! – изкрещях аз – Да ви го начукам! Развалихте всичко.

– Ще го бъде! – въздъхна с облекчение един от тях, но в същия миг мощна вълна, този път плътна и червена, ме отнесе, и това е последното, което си спомням от онзи ден.

Оттогава мина много време, но не забелязвам някаква промяна, най-вече в себе си. И при онези е все така – втурнали се, искащи, безпощадни, вдигащи врява невзрачници, заети с прикриването на плебейската си същност, вкопчени в нищожните си съществувания и харесващи се един друг. И дори да се случи да срещнеш някой, който да те развълнува, то не е за да съпреживееш, а за да го загубиш – бързо и болезнено; начини за това много. Така е било, очевидно така и ще бъде. Извечното противостоене, уви, във все побезсърчително съотношение. Е, поне едно е сигурно – нямам особени поводи да съм горд с това, което съм, но съм истински горд с това, което не съм. Което си е вид душевно равновесие, нирвана. Да, погледнато от този ъгъл, определено съм един честит човек. Седя в кафенето на „Ростов“, прехвърлям през ума си всичко това и точно в този момент виждам по отсрещния тротоар да преминава онази медицинска сестра с божествения задник. Внезапно – а може би съвсем навреме – се сецам за името ѝ: Катя. Боже, колко жени с това име, и все хубави!

Плащам набързо питието си и се затичвам да я настигна. Ако потегли – чудесно, ако не, какво пък, вече знам, при това от най-достоверно място: не всичко е в ръцете ни и не за всичко има отговор. Ще приема съдбата си и толкоз.

Мъдро, нали?